

Uppmaning till särskild aktsamhet med anledning av plundringar av fornlämningar i Mälardalen

Till er som är verksamma inom den svenska antik- och auktionsmarknaden samt digitala handelsplattformar,

Under det senaste halvåret har tre omfattande plundringar upptäckts vid centrala fornlämningar från vikingatiden i Mälardalen. Vid Anundshög, Gamla Uppsala och Sigtuna har plundringar påträffats med tydliga spår av illegal metalledetektör. Samtliga platser är unika kulturhistoriska miljöer som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen.

Plundring av fornlämningar innebär oersättliga förluster av vårt gemensamma kulturarv. Det är i efterhand omöjligt att avgöra vilka föremål som kan ha tillgripits, och därmed förloras både föremålen i sig och den arkeologiska information som är avgörande för förståelsen av vår historia. Fornfynd som hittas i eller vid en fornlämning och har samband med den tillfaller staten vid upphittandet. Plundrade föremål är särskilt svåra att återföra eftersom de saknar tidigare inventering och dokumentation. Det är olagligt att förfoga över fornfynd som tillfallit eller ska hembjudas staten. I begreppet förfogande ingår till exempel försäljning.

En, bland flera, viktiga aktörer i det här sammanhanget är alla ni som är yrkesverksamma inom den etablerade handeln med kulturföremål. Mot denna bakgrund uppmanar Riksantikvarieämbetet samtliga aktörer på den svenska marknaden – inklusive handlare, auktionshus, nätplattformar och samlare – att iaktta **särskild försiktighet**. Det gäller i synnerhet erbjudanden om arkeologiska föremål som kan härröra från vikingatiden, särskilt föremål av ädelmetall.

Detta innefattar att:

- kräva tillförlitlig och verifierbar dokumentation om föremåls proveniens,
- genomföra fysisk granskning av föremål, exempelvis för att identifiera jord- eller korrosionsspår,
- ställa relevanta kontrollfrågor till säljare eller förmedlare.

Föremål som saknar trovärdig proveniens eller väcker misstanke om att ha tillkommit genom plundring bör **inte** tas in på marknaden. Vid misstanke om brott ska ärendet omedelbart anmälas till Polismyndigheten.

Riksantikvarieämbetet har tagit fram ett stöddokument om due diligence, inklusive ett särskilt avsnitt om arkeologiska föremål som påträffats i Sverige. Läs mer på:

[*Riskbedömning och högriskföremål – Riksantikvarieämbetet.*](#)

Med vänliga hälsningar,

Susanne Thedéen, Riksantikvarie